

Любов ЧОРНА, 1950, м. Покровськ, Донецька область, Україна

Кожен день, кожної хвилини непередбачуване життя влітає в свій складний візерунок несподівані зустрічі чи печальні прощання, всілякі сюрпризи чи події-дрібнички, які з плином часу віддзеркалюються в пам'яті нашого Всесвіту, залишаючи дивовижну вишивану доріжку з ажурними мережками і різнобарвною лиштвою.

Іноді візерунок виграє золотом, радіючи тому, що людина і сама стала сонцем, зігрівши когось своїм теплом. Іноді суєта-суєт поглинає в сіру безодню буденності, і тоді полотно відображає безбарвні миті життя. А бувають такі моменти, коли хочеться зануритися в світ спогадів, діставшись до глибин сокровенного. Хочеться поділитися з навколишніми про пережите і вистраждане моїми рідними, відтворюючи в пам'яті розповіді матусі, знаючи наперед, що доріжка увінчується червоними і чорними барвами, відображаючи тяжкий шлях рідні, а можливо і долю України в їхній долі.

Із криниці душі обережно розгортаю, як прадавні манускрипти, родинне домоткане шитво. Плекаю надію, що воно досконало повідає про події багатолітньої давнини, а спогади звеличать Людину до тих висот, на яку вона заслуговує.

«З великою думкою, що я є людина, звеличуюсь завжди душею».
(Мудрець Теон).

Матуся, спогади якої зберігаю, як насіння дивовижних квітів, народилася в 1913 році в селі Мало-Михайлівка Катеринославської губернії, Олександрівського повіту, відчувши біду з перших літ життя, бо на імперіалістичну війну, в 1914 році, призвали єдиного годувальника, її батька, а мого дідуся Лобань Трохима Венедиктовича (1873р.н.).

На щастя, обійшлося без жертв. Дідусь повернувся живим. Чекали його вдома «семеро по лавках»: Мотрона (1902р.н.), Лукеря (1907р.н.), Марфа (1909р.н.), Оришка (1911р.н.), Явдоха (1913р.н.), Тимофій (1914р.н.) і моя бабуся Федоря (1879р.н.).

Я нарочито всіх перерахувала поіменно, бо на родинному вишиваному полотні у кожного з них свої особисті переливи, свої долі чи «недолі», які щільно вплетені в єдиний візерунок нашого сімейного покриву.

А далі революції. Лютнева. Жовтнева. Колективізація, що призвела до виселення з рідного гнізда, бо в колгосп не вступили. У дідуся був принцип: «Чужого не візьму і свого не віддам». За що і поплатилися. Багатодітну сім'ю, навіть, середнього достатку, бідняків, а в 1925 році ще й Федотик народився, «розкуркулили», забравши до цурочки все: землю, хату, худобу, реманент і знаряддя праці.

На той час старші дівчата повиходили заміж, пішли в сім'ї до чоловіків, а з меншими бабуся і дідусь добралися до сусіднього Донбасу (Очеретяне), де виривши землянку, пережили тяжкі часи Голодомору. Дідусь пішов працювати конюхом, матусю (Явдоху) влаштували на завод по виробництву цегли, Оришку віддали до людей нянчити дітей, а Тимофій з малим Федотом допомагали по господарству бабусі. В кінці тридцятих років повернулися в свою Мало-Михайлівку (на Дніпропетровщину), бо чуття єдиної родини завжди притаманне моїм рідним.

А далі візерунчата лиштва уквітчалася барвами небес, кольорами первоцвіту, що пробиваються через сніговий саван, то на світ з'являлися діти – онуки мого дідуся і бабусі.

Життя почало набирати нові оберти, та тільки чорне забарвлення все частіше стало вкрадатися в вишиване полотно долей.

У 1940 році внаслідок нещасного випадку пішла з життя Лукеря (1907р.н.), залишивши напівсиротами двох своїх синочків: Михайла (1930р.н.) і Миколу (1932р.н.) . А в 1941 році їхнього батька Ванжу Юхима Івановича, як і все чоловіче населення нашої родини було мобілізовано на фронт, бо окупантський чобіт немилосердно вже гарцював по всій території Європи і України.

Звичайно, Мишка і Миколку напризволяще не кинули. На сімейній раді дідусь і бабуся вирішили, що доглядати і виховувати хлопчиків буде Оришка (1911р.н.), єдина з дочок, що незаміжня та й досвід мала няньчити дітей. Всюдисущі хлопці допомагали тітці в господарстві і в якійсь мірі виростили без проблем, хоча йшла війна і німці були в їхньому селі.

Та одного разу, в 1942році, обслідуючи горище своєї домівки, Михайло з товаришем, сусідським непосидою, натрапили на макітру з медом. Радості не було меж, як і не було межі апетиту. Скільки меду того було з'їдено, тільки Бог святий знає, бо в ті часи доля не балувала дітлахів солодощами. Поїли не в свою міру. А через кілька годин, земля попливла з-під ніг. Сусідського хлопчика не вдалося врятувати, а на допомогу Мишкові прийшов один з німецьких солдатів, що «квартирували» в селі. Він стрімко метнувся по домівках, дістав кислого молока, сам обкладав, змоченими в молоці ганчірками все тіло підлітка, і декілька днів опікувався нашим Михайликом, приносячи йому кисле молоко для одужання.

Пройшли роки. Ім'я солдата – рятівника ніхто не пам'ятає. А тільки те, що в війну німець врятував нашого Мишка, передається з покоління в покоління. Про це знає весь наш рід. Знають діти, онуки Ванжі, що тільки завдячуючи німецькому солдату, на світ з'явилися і вони.

Зараз, через десятиліття, я замислююся над питанням, а чому з часом ми всі не розшукали німецького солдата чи рідню, щоб подякувати за його людяність, за його вихованість, за гуманізм.

А відповідь приходить миттєво. Двадцять мільйонів загиблих і серед них чоловік матері, батько моєї сестри Валечки. Покалічена юність Федота, мого дядька, що шістнадцятирічним хлопцем був насильно угнаний в Німеччину і пройшов там всі «круги аду». Країна оговтувалася від страшених втрат і потрясінь.

І, слава Богу, що людині дана пам'ять. Вона зберігає в своїх сховищах спогади, аромати запашних трав, мелодії пісень, непідкупний солодко-терпкий запах дитинства. А ще зберігає слова подяки Людині за людяність, які я сьогодні і висловлюю в своєму нарисі.

P.S. Після війни тітка Оришка пішла в монастир. Монахинею Київського Свято-Покровського монастиря з ім'ям Дорофея, провела в молитві все життя, померла в 1988 році. Завдячуючи її молитві, а я впевнена, що вона молилася і за німецького солдата-рятувника, сьогодні ми згадали його вчинок.

А ще мені здалося, що на родинному полотні з'явилася квіточка, зігріта сонячними променями, заколисана феєріями мрій, дивовижними враженнями та сподіваннями. Мабуть, це так і є.

На фото:
перший зліва –
Мишко, за ним тітка
Оришка. Дата на
звороті. – 24 грудня
1944 рік. Дідусь і
бабуся з доньками і
онуками.

На фото: Тітка Оришка (монахиня Дорофея) в своїй обителі – Київському Свято-Покровському монастирі. Померла в 1988 році.